

УТВЪРДИЛ: /П/

ИНЖ. ЕКАТЕРИНА АСЕНОВА
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР

КОМУНИКАЦИОННА СТРАТЕГИЯ
НА ИЗПЪЛНИТЕЛНА АГЕНЦИЯ „ГЛАВНА ИНСПЕКЦИЯ ПО ТРУДА“
2023 г. – 2025 г.

Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“ (ИА ГИТ) е специализиран контролен орган към министъра на труда и социалната политика за осъществяване на цялостния контрол по спазване на трудовото законодателство във всички отрасли и дейности в Република България. Този контрол се осъществява самостоятелно или във взаимодействие с други държавни администрации и със съдействието на организациите на работниците и служителите и на работодателите. Контролните органи на Инспекцията по труда осъществяват и специализиран контрол по изпълнението на изискванията на Закона за здравословни и безопасни условия на труд, по спазването на законодателството, свързано с изпълнението на държавната служба, и на правата и задълженията на страните по служебното правоотношение, по Закона за насърчаване на заетостта, Закона за трудовата миграция и трудовата мобилност.

Визията на ИА ГИТ е успешно функциониращ пазар на труда, основан на адекватна и законосъобразна регулация на трудовите отношения.

Мисията на Агенцията е да гарантира прилагането на трудовото законодателство във всички икономически дейности и насърчаване на действията, водещи до благополучие в труда.

Традиционно контролът на Инспекцията по труда е насочен към законосъобразното полагане на труд, справяне с недеklarираната заетост и осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд. Намалването на „сивата“ икономика и защитата на работещите от опасностите за здравето и безопасността на работното място са ключови елементи за постигане на устойчиви достойни условия на труд за всички работници.

I. Принципи на Комуникационната стратегия

Комуникационната стратегия се основава на следните принципи:

- Прозрачност – основополагащ принцип за създаване у българските граждани и потребители на административните услуги на доверие към институцията чрез информирането им за дейността на Агенцията.
- Навременност – важен принцип относно осигуряване на прозрачност за дейността на Инспекцията по труда, особено при възникване на тежки трудови злополуки, сигнали за нарушени трудови права и др., когато медиите очакват да получат навременна информация за предприетите действия от инспекторите по труда.
- Законосъобразност – гарантиране на законосъобразното прилагане на трудовото законодателство във всички отрасли и дейности, включително чрез осигуряване на навременно информиране и консултиране на заинтересованите страни.
- Ефективност – осигуряване на ефективен контрол, насочен към предотвратяване на трудовите злополуки и спазване на трудовото законодателство чрез повишаване информираността на работодатели и работещи относно правомощията на Инспекцията по труда

II. Анализ

Основната функция на ИА ГИТ е контролната. Тя изисква предоставената публично информация да бъде много добре прецизирана и анализирана, за да се подкрепя тезата, че Агенцията е гарант за прилагането на трудовото законодателство в най-пълна степен. Това може да бъде постигнато, когато контролните органи на Инспекцията по труда осъществяват своята дейност по начин, който гарантира правата на всички участници в трудовото правоотношение – работещи и работодатели. Оттук се открояват силни и слаби страни при изпълнението на настоящата стратегия.

Силни страни

През годините е създадена добра организация в ИА ГИТ за комуникация с потребителите на услугите. Те могат да получават консултации на място във всяка от

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Изпълнителна агенция
„Главна инспекция по труда“

териториалните дирекции „Инспекция по труда“ (ДИТ), както и на националния телефон 0700 17 670. Сигнали могат да бъдат подавани на място в дирекциите, като се използва пощенска или куриерска услуга, чрез специално създадената форма за подаване на сигнали в интернет страницата на Агенцията, чрез Системата за сигурно електронно връчване. Има обявен телефон и за консултации за работещите в чужбина, на които могат да се получават консултации. След започването на военните действия в Украйна своевременно бе създаден имейл, на който украинските граждани могат да задават въпроси, свързани с техните трудови права при работа в България.

В помощ на българските работници и служители постоянно се публикува полезна информация на сайта на Главна инспекция по труда под формата на прессъобщения с акцент върху теми, свързани с техните трудови права. Регулярно всяка година Главна инспекция по труда разпространява и публикува на своя сайт информация за сезонните работници, за да насочи вниманието им към рисковете при заминаване на работа в чужбина. Тези прессъобщения се разпространяват равнопоставено, без да се проявяват предпочитания към определени медии.

Ежедневно гражданите и журналистите имат достъп до сайта на Инспекцията, където са налични секции, обръщащи внимание на разпоредбите в българското законодателство, които се контролират от инспекторите по труда. На сайта има информация за административните услуги, които ГИТ предоставя на българските граждани, налични са контакти за връзка с Централното управление на Агенцията и с нейните териториални дирекции. Всеки работен ден и в работно време е наличен телефон за граждани, на които те могат да се консултират и да задават своите въпроси, свързани с трудовото законодателство.

Регулярно се организират пресконференции по места за популяризиране на дейността на регионално ниво, своевременно се осигуряват експерти за участие в медии при необходимост, както и на информация при инцидентно възникнали събития, касаеща най-често минали действия на Инспекцията.

По отношение на комуникацията с вътрешната среда има изградени ясни правила за съгласуване на информацията, която ще бъде представена публично, за оторизиране на говорители пред медиите и т.н. Създадена е много добра организация за работа с медиите на местно ниво, контактът с които е основно ангажимент на директорите на регионалните структури. Те са оторизирани също, след предварително съгласуване, да предоставят информацията на тези медии, тъй като най-добре познават спецификата на дейността си и проблемите по региони. Ежемесечно дирекциите на ИА ГИТ участват със свои представители в съвместните регионални пресконференции, които се организират от структурите на МТСП.

Слаби страни

Наблягането на постигнатите резултати в контролна дейност много често създава негативно мнение в работодателите, които започват да изпращат в публичното пространство послания, че контролната дейност забавя/затруднява дейността им, оказва отрицателно влияние и други.

В същото време, при негативни резултати, свързани с по-малко проверки, издадени актове за установяване на административно нарушение, на наказателни постановления и т.н., у работниците се създава впечатление, че Инспекцията не защитава ефективно правата им, а напротив - в резултат на нерегламентирани практики спестява санкции на работодателите. Подобни проблеми при непремерено предоставяне на публична информация могат да възникнат и при комуникацията със социалните партньори - работодателските организации, които защитават правата на бизнеса, и синдикалните, чиято мисия е да отстояват правата на работещите.

Спецификата на контролната дейност е друг съществен проблем при осигуряване на публичност на дейността на ИА ГИТ. Конфиденциалността е основен принцип в работата на Агенцията, регламентиран в чл. 403, ал. 1, т. 1 от Кодекса на труда, според който „контролните органи са длъжни да пазят в тайна поверителните и за служебно ползуване сведения, които са им станали известни във връзка с упражняването на контрола, както и да не използват тези сведения в своя стопанска дейност“. Разпоредбата ограничава възможността извършването на проверки в присъствието на журналисти или други външни за проверявания обект лица. Това създава неправилно впечатление за отказ от принципа на прозрачност.

Въпреки това, с цел да се отговори на обществените очаквания, ръководството на Агенцията, организира при възможност, проверки с участието на медии и/или други заинтересовани страни, при стриктно спазване на закона – при стартиране на тематични кампании – след осигуряване на съгласие на работодател, на открити обекти като строителни обекти, автомивки, бензиностанции, заведения и т.н., както и когато е налице надделяващ обществен интерес.

След сериозен инцидент, много често, се иска веднага информация за резултати от проверката и причините за него. Подобна информация обаче е невъзможно да се подаде в рамките на часове и дори няколко дни, тъй като приключването на една проверка изисква, освен оглед на място, и контрол на документи, предоставяни на по-късен етап, което може да промени първоначалните изводи. Има и процедури за обжалване. Изнасяне на информация преди приключването на проверката и връчването на протокол на работодателя прави резултатите от проверката уязвими на по-късен етап при обжалванията в съда.

Предвид горното, често се отказва подробна информация веднага след инцидент, което често неправилно се интерпретира от медиите като нарушаване на принципа на навременност.

III. Приоритети на Комуникационната стратегия

Приоритет 1: Повишаване информираността на гражданите за функциите и ролята на Главна инспекция по труда при защитата на трудовите им права.

Приоритет 2: Създаване на единен информационен стандарт в диалога между работодателски организации, синдикати, други държавни институции, работодатели, работници и служители, и медиите.

Приоритет 3: Изграждане на обществени представи за ефективността на дейността на Главна инспекция по труда при осъществяване на контролната дейност.

Приоритет 4: Уеднаквяване на критериите при осъществяване на контролната дейност от инспекторите по труда, за да се постигне единно прилагане на трудовото законодателство.

IV. Цели на Стратегията

Основна цел:

Основната цел на ИА ГИТ по отношение на връзките с обществеността е да предоставя навременна и полезна информация както за обществото като цяло, така и за основните целеви групи, към които е насочена дейността им - работодатели, работници и служители, социални партньори - работодателски организации и организации на работниците и служителите, други държавни институции. Тази цел може да бъде постигната чрез подобряване на комуникацията с външните и вътрешни потребители за предоставяните от ГИТ услуги.

От друга страна е важно да се спазва установеният ред за работа на отдел „Връзки с обществеността и административно обслужване“ при осигуряване на експерти от Агенцията за участия в национални и регионални медии по въпроси от обществен интерес.

Дългосрочна цел:

Като дългосрочна цел може да се изведе подобряване осведомеността на българските работодатели и работници за техните трудови права и задължения. Всяка публикувана информация на сайта на ГИТ за приложени добри практики, за трудовото законодателството и за настъпили законодателни промени позволява на работодателите да осигуряват по-добри условия на труд, както и да бъдат предпазени

от неволни нарушения на трудовото законодателство. Работниците и служителите получават информация, която може да им бъде от полза, когато отстояват правата си.

Дългосрочните цели извеждат и стратегическото послание в работата на Агенцията - контрол, информиране и гаранция на трудовите права на българските граждани.

V. Целеви групи

Определянето на целевите групи е важно, защото всяка група има свои потребности и приоритети.

Основните целеви групи в работата на Агенцията са:

- **Работниците и служителите**

Основните послания, които се цели да бъдат отправени към тях, са:

- Инспекцията реагира на всеки подаден сигнал, дори анонимен, или е подаден от лица, които не са правнозаинтересовани, ако в него има сериозни данни за тежки условия на труд или за наличие на „сиви“ практики.

- Голяма част от нарушенията, свързани най-вече с работното време и почивките, трудно могат да бъдат установени без съдействието на работещите, каквото контролните органи обикновено не получават.

- При липса на трудов договор за издаване на постановление за обявяване съществуването на трудови правоотношения от контролния орган е задължително лицето да бъде установено на работното място.

- Контролните органи следят дали се изплащат възнагражденията, договорени с писмен трудов договор и нямат механизми, с които могат да защитят правата на работещите по отношение на договореното с работодателя „под масата“.

- **Работодатели**

Основните послания, които се цели да бъдат отправени към тях, са:

- ИА ГИТ винаги прави анализ на дейността от предходни периоди и на базата на него се планират проверки основно рискови сектори и предприятия за даден вид нарушения.

- Предвид факта, че борбата с работата на черно традиционно е сред акцентите в контролната дейност на Агенцията, при всяка проверка, независимо по коя мярка се осъществява, задължително се проверява дали лицата, установени на работните им места, имат трудови договори, регистрирани в Националната агенция за приходите.

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Изпълнителна агенция
„Главна инспекция по труда“

- Допълнително се планират мерки в секторите „Строителство“ и „Селско стопанство“, идентифицирани като високорискови по отношение използването на недеklarиран труд. Осъществяват се и инспекционни кампании, насочени към икономически дейности и обекти на контрол, за които също е установен висок риск от сива заетост.

- Установяването на работа без договор, на нерегламентирано полагане на извънреден труд, неизплащане на възнаграждения и т.н., за което най-често се съставят актове, ограничава сивите практики, а така и нелоялната конкуренция, от което печели бизнесът на светло.

- Чрез принудителните административни мерки работодателите получават насоки как да подобрят условията на труд и да спазват нормативните разпоредби при прилагането на трудовото законодателство.

- ИА ГИТ реагира на всеки подаден сигнал както от отделни лица, така и от организации на социалните партньори и разчита на такива сигнали за идентифициране на фирмите, прилагащи „сиви“ практики. Тези фирми често не фигурират в правния мир или няма документи, по които да се установят нарушенията. Те биха могли да се установят например чрез многократни проверки, включително и съвместни с други контролни органи, каквито не биха били организирани, ако няма информация за съществуването му.

• **Обществото като цяло**

Основните послания, които се цели да бъдат отправени към тях, са:

- След влизането в сила на новия устройствен правилник на Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“ през м. октомври 2022 г. бе увеличена щатната численост на Агенцията със 180 бр. за длъжността „инспектор“. Въпреки това, предвид броя на предприятията, дори с увеличения брой инспектори от контрола могат да бъдат обхванати много малка част от тях. Затова контролната дейност на Агенцията се базира на сериозни анализи, за да бъде насочен ограниченият контролен ресурс към най-проблемните дейности и работодатели.

- Докато трудовите злоупотреки могат да бъдат преброени, то положителните резултати от превантивната дейност на Инспекцията не могат да бъдат отчетени количествено, тъй като се изразяват в инциденти, които не са се случили. Всяко установено и отстранено след намесата на контролните органи нарушение е предпоставка за предотвратяване на трудова злоупотрека.

- Борбата с недеklarирания труд е сред основните приоритети на Инспекцията по труда, затова постоянно се предприемат мерки, които да гарантират,

че най-рисковите сектори и икономически дейности ще бъдат обхванати от постоянен контрол.

- В резултат на контролната дейност се забелязва по-голяма разкриваемост на работата без трудови договори. Недекларираният труд не се изразява само с работата без трудов договор. С недекларирания труд са свързани и всички установени нарушения по възникването на трудовите правоотношения, по заплащането на труда, нарушения по работното време, отпуските и др.

- Полагат се усилия да бъдат идентифицирани не само икономическите дейности, но и конкретните обекти на контрол, в които има риск да използват недеклариран труд. Организиран се кампания в чийто фокус са работодатели, при които вече са установявани такива нарушения. Разработената методика по проект „Оптимизация и иновации в ИА ГИТ“ позволява да се определи рисковият потенциал на обектите, в които работата без трудов договор е сред нарушенията с най-висока тежест. С приоритет се разглеждат сигнали, в които има данни за полагане на недеклариран труд, което също е начин контролът да бъде насочен приоритетно към най-рисковите обекти.

- Поради установения висок риск от нарушения на трудовото законодателство, селското стопанство от години е сред акцентите на контролната дейност на ИА ГИТ. Основно се следи за законосъобразното наемане на работна сила и осигуряването на здраве и безопасност в растениевъдството и животновъдството. За земеделските стопани едnodневните договори са начин да наемат законосъобразно работна ръка по облекчен ред. Не се налага да регистрират сключването и прекратяването на трудовите договори в Националната агенция за приходите и да оформят трудови книжни. Те заявяват образци на този вид договори по всяко време през специално създадената от ИА ГИТ онлайн система за предоставяне на образците.

- Законодателството позволява субективна преценка за тежестта на едно или друго нарушение, както и за приложените от инспекторите мерки за отстраняването му. С цел уеднаквяване на критериите в контролната дейност постоянно се пишат процедури и указания, вкл. и заповеди на изпълнителния директор на ИА ГИТ.

- Организиран се обучения за инспекторите, за да могат да извършват ефективни и качествени проверки, а чрез разработени материали от експертите на Централното управление, както и на материали по проекти, се подпомага и самообучението им. Включително по проект „Оптимизация и иновации в ИА ГИТ“ е създадена платформа за онлайн обучения и библиотека с полезна информация.

- Отделът „Връзки с обществеността“ се стреми във всяка публикация да отбелязва и каква допълнителна информация, свързана с темата, може да бъде намерена в сайта и къде.

- Утвърждава се практиката и да се публикуват съобщения, свързани с предизвикващи интерес теми.

VI. Основни форми на комуникация

За основна форма за връзка с обществеността Агенцията използва главно официалния си сайт, както и възможностите, описани на него - телефони, мейли, специалната форма за „Сигнали за нередности“. Използва се и директната връзка с всички видове медии - както централни, така и регионални.

• Комуникация с медии

Определянето на оторизираните лица за публични изяви, подготовката на материали за тях, задължителното им съгласуване и т.н., е регламентирано в специална заповед на изпълнителния директор, неизпълнението на която се счита за дисциплинарно нарушение. В Агенцията са изградени ясни правила за съгласуване на информацията, която ще бъде представена публично, за оторизиране на говорители пред медиите и т.н. Директорите на дирекции в Агенцията могат да изнасят информация пред медиите. Само в изключителни случаи, при невъзможност те да поднесат информацията, изпълнителният директор или директорите на дирекции могат да оторизират други лица за контакт с медиите.

Изпълнителният директор отговаря за медийната политика на Агенцията, затова и всяка информация, която регионалните дирекции смятат да изнесат пред медиите задължително се съгласува предварително.

Въпреки желанието на журналистите, спецификата на контролната дейност на ИА ГИТ, която изисква конфиденциалност, а и в повечето случаи и специален достъп до територията на проверяваните обекти, на практика не позволява извършването на проверки в присъствието на журналисти.